

Redacția
și
Administrația
Cluj Reg. Maria 14
TELEFON 124
Librăria Anca
Cluj, Piața Unirii 32.

CLUJUL

ZIAR SĂPTĂMÂNAL INDEPENDENT

Abonament:

Pe un an Lei 120.—

Pe 1/2 an „ 60.—

Pe 1/4 an „ 35.—

Anunțurile se primesc după tarif.

Manuscrisele nu se înapoiază.

Cluj 15 Iulie 1923.

Director-Proprietar: Alexandru Anca.

Pentru străinătate un exemplar 3 Lei.

Adunarea evreilor din Cluj contra limbii române

Pentru Miercuri la orele 10 a. m. a fost convocată în sala Redutei din localitate o adunare evreească, pentru a protesta contra introducerii limbii române, în locul celei ungurești, în școlile evreiești din Ardeal. În vederea adunării s'a făcut apel la toți evreii din Ardeal și este probabil, că congresul va număra mulți evrei de aiurea, cetățeni mai noi sau mai vechi sau de nici o vechime, cari — ne închipuim — de o săptămână își tot dreg glasurile pentru a putea cât mai frumos înjura limba românească și Statul român pe care au prilejul să-l regrete în mod public.

Manifestația Berkesilor, Székelyilor și a celorlalți evrei cu numele maghiare cele mai eusone, n'ar merita decât o recomandare către serviciul Siguranței. Ea are însă atâtea laturi, cari privesc marelui public românesc și recomandăm tuturor câți cunosc limba maghiară a celor mai neași unguri de legea Talmudului, să se ducă la această adunare. O scrisoare deschisă, publicată în românește, în cea mai scandalosă românească a ziarului jidovesc „Uj-Kelet“, a ținut de altfel să atragă și românilor atenția asupra scandalului ce va fi Miercuri. Ea conține de altminteri și programul adunării, așa că putem să-l comunicăm de pe acum:

Se va țipa, că România omoară școala evreească, introducând limba română în locul celei ungurești. Se va spune cu repetiții, că introducerea limbii românești este un scandal. Că evreii nu lasă odată cu capul comoara care le este limba maghiară. Că țin morțiș la școlile lor milenare — și se va înjura, se va hotărî proteste la Geneva, la Haga, după sugerările lui „Uj-Kelet“.

Nu exagerăm de loc. În scrisoarea deschisă adresată de „Uj-Kelet“ ministrului instrucțiunii, se spun toate acestea. Și pentru că să știm mai dinainte tonul adunării, scrisoarea deschisă îl înjură pe ministrul României, îi spune că este imoral, pentru că — pentru că distruge școala milenară evreească. Vorbă să fie, nu este în schimb deloc imoral, să minți, că ai avut o școală a ta, cât timp abia acum doi ani ți-ai înființat-o sub oblăduirea românească. Adunarea dela Redută nu va pomeni un cuvânt, că o mie de ani sub unguri n'au avut școala lor secundară și că în România care li-a îngăduit școli evreiești, se face în ele propagandă pan-maghiară, iar profesorii, ca la liceul dela Orade bunăoră, li-au fost organizatori ai armatei lui Kuhn Bela. În schimb se va protesta, pentru că este veche zicala: pe cine nu-l lași să moară...

Credem însă, că guvernul nu se va impresiona nici de insultele scrisorii deschise către ministrul instrucției, nici de țipetele adunării din 18 crt. În definitiv, orice toleranță are margini și oricât ar fi un scandal faptul suprimării unora care își sapă groapa, lasă să fie.

M. S. Regina la Cluj

Ieri, la orele 10 și jumătate, a sosit în localitate, venind dela Sibiu, M. S. Regina Maria, însoțită de Altețele lor Regale Prințul Carol și Principesa Irina și de ministrul muncii și ocrotirilor sociale, d. G. Mărzescu. Suverana, după cum s'a anunțat, a venit pentru a lua parte la inaugurarea spitalului de ortopedie ce s'a făcut ieri cu această ocazie.

Dela gară, unde Auguștii Oaspeți au fost primiți de toate autoritățile în frunte cu d. primar dr. Utalea, au pornit în automobile spre spitalul de ortopedie din Str. Tunariilor. Aci Suverana a fost salutată de medicul șef al spitalului. S'a oficiat un serviciu religios de către d. Stanca, secretarul Consistorului, apoi a urmat vizitarea bolnavilor care a ținut aproape o oră.

Dela acest spital M. Sa Re-

gina și Altețele lor Regale au plecat la spitalele infantile, unde au arătat micuților bolnavi același interes.

Masa, în cerc răstrâns, s'a luat la d. general Petăla, Cdtul Corpului 6. de armată. După amiază Suverana și Prinții Moștenitori au vizitat câteva magazine din oraș.

La orele 4 apoi, M. S. Regina, A. A. L. L. R. R. Prinții Carol și Irina, însoțiți de ministrul Mărzescu, au plecat spre Turda și de acolo la Abrud, pentru vizitarea dispensarelor cari se inaugurează cu această ocazie.

Primirea ce s'a făcut peste tot Auguștilor oaspeți, a fost înălțătoare și a dovedit însuflețirea ce-o au față de Coroană nu numai populația românească de aici, ci și cea minoritară.

Congresul avocaților români din Ardeal

Pe la 20 August va avea loc la Cluj congresul avocaților români din Ardeal, convocat în vederea înființării alianței avocaților români menită să apere dreptul public românesc în barourile primejdite de elementul străin.

Până atunci comisia de sub preșidenția dlui dr. Suciu, însărcinată cu preparativele Alianței va face pregătirile pentru congres și pentru purificarea barourilor ardelene. De-o camdată suntem în măsură a anunța, că această purificare a început, întrucât avocații cari au luat parte azi săptămâna la ședința dela Cluj pentru hotărârea înființării alianței, au început o agitație frumoasă în toate barourile ardelene, cari astăzi — ca până deunăzi la Cluj — sunt în prevalență ale străinilor. Putem da ca sigur, că până la data congresului se va repeta în cele mai multe dintre orașele ardelene repararea începută la Cluj a nedreptății ce ni-s'a făcut prin reînstrăinarea barourilor.

În acest caz barourile ardelene se vor prezenta la Cluj cu un succes pentru care merită mențiunea istoriei. Congresul va avea deci să discute mai mult normele menținerii situației create până atunci. Se vor mai discuta chestiunile dela ședința din săptămâna trecută, în primul rând unificarea legislativă.

Congresul, după gândul inițiatorilor ar fi să fie al tuturor avocaților români din România. Până la această oră nu se știe, întrucât inițiativa ardeleană va fi găsită răsădită la avocații din vechiul regat, în deosebi bucureșteni, destul de aserviți străinilor. Regretabil, în cazul acesta congresul

va fi numai al avocaților români din Ardeal. El va însemna însă, pentru această provincie, o înălțare cu atât mai frumoasă, cu cât se va produce în același timp cu cealaltă mișcare românească, cu congresul, tot dela Cluj, al studenților.

Numerus clausus la Budapesta

Nu este lucru nou, nouă — pentru noi — este numai procedura aplicării lui. O știre din Budapesta ne aduce înștiințarea universității budapestene, după care studentului care n'a fost înscris și anul trecut la acea universitate, îi trebuie, pentru a se înscrie, următoarele dovezi: certificat de bottez și de naștere; bacalaureatul în original; dovadă de moralitate cetățenească și de credință către țară; dovadă dela primărie despre starea materială a părinților, despre ocupațiunea și domiciliul lor, de cât timp locuiesc acolo unde sunt, unde au fost mai înainte și cu ce s'au ocupat; dovadă din partea școlii secundare respective că este apt pentru studii secundare. Studenții foști soldați își vor înainta și dovezile militare. Termenul prezentării acestor acte este 1 August.

Avându-se în vedere că în Ungaria nu s'au descoperit până astăzi fabrici de certificate și că semitofobia nu îngăduie acolo bănuiala unei complicități a autorităților administrative, dovezile de mai sus sunt suficiente pentru stăvilirea accesului evreilor. La noi aceste dispozițiuni n'ar duce la nici un rezultat.

Mai trebuie remarcată o tendință a acestei dispozițiuni, similară cu aceea a numerus clausus din Polonia. Numerus clausus din Ungaria este deopotrivă împotriva atât a evreilor cât și a celorlalte minorități. Și de notat, în Ungaria nu este nici o școală secundară minoritară, și nu ca la noi, un plus de asemenea școli rezultat din existența școlilor fără autorizație.

Demisia românilor dela fabrica Renner

Câteva ziare locale au arătat la mici intervale, ceea ce întâmplă la fabrica Renner din Cluj, una dintre cele mai mari fabrici de piele din Europa răsăriteană. Căzul acestei fabrici a ajuns astfel de notorietate publică și parchetul însuși a fost sesizat acum câțva timp, când s'a găsit printre angajații ei unul venit din Ungaria cu acte false. Ziarele au arătat atunci, că fabrica aceasta favorizează nu numai ceea ce este străin, dar chiar primejdios Statului nostru. În urma acestor acuzații s'a vorbit, că fabrica și-ar căuta o justificare pe cale judiciară. Justificarea aceasta n'a mai venit, în schimb funcționarii români își dedeau rând pe rând demisia, motivând că nu mai pot suporta șicanele ce li-se fac și ostilitatea față de tot ce este românesc, a conducătorilor acestei firme.

Se vede, că atitudinea aceasta a luat proporții cari nu mai puteau fi trecute cu vederea. Pentru că azi dimineață funcționarii români și-au dat demisia în bloc, revoltați de cele ce li-se fac lor și Statului român.

Asupra acestei demisii colective vom reveni, pentru că nu se poate tolera în țara care este a noastră, o continuă batjocorire a românismului. Văzul trebuie cu atât mai vărtos ridicat, cu cât în consiliul de administrație al fabricii evreo-maghiare sunt și câțiva români — din păcate membrii ai partidului național — cari n'au avut aceeași susceptibilitate patriotică, pentru că continuă a figura în această întreprindere și după demisia de azi a micului personal român.

Tratatul între patronii tipografi și muncitori

În vederea noului contract colectiv al patronilor tipografi cu muncitorii, s'a convocat pe ziua de mâine o adunare a patronilor, la primăria Clujului, sub preșidenția dlui Krafft. După aceste dezbateri vor urma Luni dezbaterile patronilor cu muncitorii.

Cum pretențiile muncitorilor sunt urcate datorită scumpetei de pe piață, e de prevăzut că tratativele vor dura mai mult timp, putând duce chiar la o grevă generală. Noua urcare de salarii va aduce firește, o sporire a prețurilor tipografice.

Dela serbările Șaguna

Politicianismul liberal și naționalist la întrecere. — Promisiunile primului ministru și ale mitropolitului primat.

Joi s'au ținut la Sibiu, cu un fast cum rar a văzut Ardealul, serbările pentru comemorarea a 50 de ani dela moartea celui mai mare arhieru român de dincoace de Carpați. Participând întreaga Casă Domnitoare, guvernul întreg, reprezentanții de pretutindeni ai armatei, clerului, societăților culturale și patriotice, reprezentanții Macedoniei românești, de unde era originar Andrei baron de Șaguna, s'a dat comemorării sale amploarea unei serbări a românilor de pretutindeni.

Programul, este adevărat, a fost elaborat de guvern și a fost destul de sumar: totul s'a isprăvit într'o zi. Miercuri seara a fost sosirea oaspeților și ședința festivă a societăților de lectură ale seminariștilor și elevilor școlii normale. Tot atunci au venit și cei mai mulți oameni politici și odată cu sosirea lor, Sibiuul a început să aibă un aspect electoral. Cele două partide, național și liberal, au fost tot timpul regretabil de istețe.

Joi dimineața a sosit Inalta Casă Domnitoare, primită cu o însuflețire cum nu s'a mai văzut. Cortejul care a urmat-O, a fost impunător în toate cele. Indată după sosire, Suveranul și AA. LL. RR. Prinții Carol și Nicolae au luat parte la întrecerile dela școala militară, iar după aceasta împreună cu guvernul și toți delegații la serbare, au pornit spre Rășinari, la mausoleul neuitatului Mitropolit, unde au vorbit: I. P. S. Sa Mitropolitul Primat, d. Ion Brătianu, d. Oct. Goga, d. Valer Braniște, preotul Potlogea și un țaran din localitate. Discursurile au relevat străduințele Mitropolitului Șaguna pentru desrobirea românilor. După parastas, s'a

luat masa în comună, apoi s'a pornit spre Sibiu, unde serbările s'au continuat. Această continuare a fost însă destul de ștearsă. Oamenii politici au ținut să se remarce în acest timp, mai mult pe sine decât sfințenia serbării. — Sara a fost serviciu religios, și cortegiuri. Intre timp Augusta Casă Domnitoare a vizitat orașul, instituțiile, și muzăul „Astrei“.

S'a remarcat deosebit concursul dat de Sași, cari au fost reprezentați în număr considerabil. La fel în schimb, s'a remarcat inexistența bisericii noastre unite, de par'că n'ar figura nicăeri în istorie data zilei de 3 Mai 1848, când Mitropolitul comemorat a știut să arate, că sunt ale românilor ambele biserici. Ce e mai mult, biserica unită din multe părți nici n'a ținut să fie reprezentată.

S'a reprezentat în schimb politicianismul. Partidul național a ținut o ședință în care și-a însușit pentru sine numai istorica figură a comemoratului. De remarcat dela această ședință, că atât d. Iuliu Maniu, cât și d. V. Goldiș au vorbit despre libertatea fără naționalitate, care este moartea românilor, și au făgăduit să procedeze de acum înainte pe această cale. La fel, partidul liberal a încercat o propagandă printre țărâni, cu acelaș rezultat însă.

Remarcăm aci, că atât Mitropolitul Primat cât și președintele Consiliului, au făgăduit la mormântul lui Șaguna, că organizația bisericească ardeleană, întocmită de Șaguna, vor introduce-o și în vechiul Regat.

Incolo, discursurile au evocat puternic figura marelui mitropolit.

După un match de football

Faptul divers s'a petrecut acum două săptămâni, la Cluj, această crezută capitală a Ardealului nostru: pe arena sportivă s'au luat la întrecere Cehoslovacia cu „România“, Viceh sau nu știu care ceh de pur sânge, cu un Csöves sau nu știu care alt galițian răsbotezat la Budapesta și împodobit (drept pe inimă) cu tricolorul României (reprezentau România celor 800.000 de români căzuți în războiul de desrobire). Public enorm, prețuri enorme, câștig enorm — și un banchet la care acești români au închinat în numele României. Cu aceasta am putea da pe veci uitării memorabila întrecere. Adică da, ar mai trebui amintit, că am mâncat și bătae.

Impreună cu noi, marele public a trecut peste ziua echipei „române“ preocupat de atâtea treburi. Ne-am amintit câteva zile, că pe arenă jucătorii români își vorbeau des, foarte des, în limba lui Arpad; dar ne-am consolât: poate de drumul lung cehoslovacii vor fi cam surzi, surzi chiar și la țipetele ungurești și anticreștine din tribună. Eram obișnuiți cu așa ceva. Și n'am dat prea mare importanță nici societății cu care s'au întreținut aici cehoslovacii. Aceasta despre câțiva din noi. Ceilalți am dat din umere: e România lor aceasta.

Și-acum, după ce și unii și alții ne-am adâncit în alte griji, după ce numai străinii dela noi mai comentează aprins și azi, că nu trebuiau primiți în echipă și cei doi români de contrabandă —

doi români de-ai noștri — căroră li-se datorește înfrângerea României, a venit „Prager Presse“, organul guvernului cehoslovac, ca să ne arate că acest match a fost un atentat contra României. Unul din echipa cehoslovacă, călăuzit de nu știu cine, își publică impresiile: Clujul este un oraș tipic unguresc, sub ocupație românească; are 75% unguri, restul evrei și români (evreii firește, în întreită, împătrită preponderanță, după obicei); echipa României: străină; jucători unguri, din Cluj, Arad, Orade.

Atâta se spune în organul guvernului cehoslovac; de ajuns. Clujul sub ocupație românească; oraș tipic unguresc; jucătorii: unguri de-acolo și de-acolo... Ați înțeles? Dacă nici din celelalte orașe nu s'au găsit decât unguri, înseamnă că și ele sunt numai sub ocupație românească.

Am cetit de două, de trei ori impresiile cehoslovacului și nu'mi venia în ruptul capului să cred, că nu e — mană dela o agenție budapestană. Care va să zică, tot rezultatul matchului a fost o propagandă pentru Budapesta? Pentruca ziarul care a luat locul lui Neue Freie Presse, să trimbițeze peste tot că Ardealul nu este definitiv al nostru?

Nu se poate ca aceasta să nu deede gândit. Și nu se poate să nu acuzăm comitetul regionalei din Cluj a Federalei sportive române, că a primit organizarea unei întreceri cu o țară străină, dând reprezentanța României exclusiv la străini. Trebuia să înțeleagă: ori avem un sport românesc, ori nu'l avem; și-atunci de ce îți trebuie numai decât o întrecere internațională?

Credem că numai de dragul banilor pentru un banchet sau mai știu eu ce, nu se poate distruge opera de consolidare pentru care guvernul român este zilnic acuzat la Geneva, la Haga, la Londra. Destul că li-se îngăduie să și aducă evrei din Ungaria, pe cari de trei-patru ani nimeni nu'i mai întreabă dacă li-e dor de casă, dacă au puțină sfială să nu și întindă prezența în mod public până la o zi când vor ajunge la un act de cetățenie. Destul că se bate joc de un joc românesc și se insultă un reprezentant al Statului și destul că se fortifică evreii pentru noi ciomegiri de români. Destul.

De altfel prevedem, că nu e departe ziua, când va înceta întreaga comedie. Până atunci mai avem însă de spus una alta.

Dela o zi la alta

— **La congresul ziariștilor neomaghiari**, ținut Duminecă la Arad, s'a repetat ceea ce s'a mai semnalat de atâteaori la noi: presa română au reprezentat-o dnii Streitmenn, Paukerow, Costa-Foru și Mille, cunoscuții cavaleri ai ordinului Democrației blankiste. Au vorbit firește, despre Liga drepturilor omului, înființată și la noi de d. Cocea în ziua condamnării sale pentru lèse — majestate; despre imbecilitatea intransigenței române șcl. Trebuie o mențiune deosebită pentru faptul, că d. Costa-Foru a uitat să vorbească la acest congres profesionist despre Confederația dunăreană. De aceea a și fost cam fad. Adevărat, că spre sfârșit a reparat totul, spunând — după cuvântarea lui Barabás — că n'a înțeles un cuvânt, dar a simțit totuș, puternic, sensul, și este de acord: va lupta totdeauna pentru dreptatea cauzei ungurești. D. Barabás nu este gazetar și reprezenta acolo regimul austro-ungar, ca fost prefect al Aradului.

În schimb d. Leonard Paukerow a fost minunat tot timpul, vorbind în baza trecutului și a religiei despre legăturile de prietenie româno-maghiare.

Presa maghiară ne-a asigurat o săptămână întreagă, că congresul profesionist al gazetarilor unguri de lege mozaică a fost la culme. Avem tot cuvântul să o credem.

— **Tot congresul dela Arad** ni-a amintit ceva interesant: Când, astă primăvară, s'au confiscat la Cluj cărțile iredentiste din librării, gazetarul Szeghő s'a dus la București cu un memoriu și s'a rătăcit întâi pe la Capșa, unde confrății întru democrație l-au primit cu aceste cuvinte: A, uite Ardealul!

La fel au exclamat la Arad redactorii lui „Ellenzék“: Iată vechiul regat! Minunata înfrățire a celor două provincii românești a dus evident la extinderea și în Ardeal a Ligii pentru drepturile omului. Zău, nu se poate zice, că nu se înțeleg românii.

— **Latifundiile ungurești** sunt la ordinea zilei. Guvernul maghiar, magnații din Ardeal și presa evreo-maghiară protestează că Liga națiunilor nu a retrădat optanților pentru Ungaria moșiile expropriate de guvernul român. Trebuie să fim deci recunoscători, că d. Scotus Viator, în broșura sa recentă „Emanciparea Europei sud-estice“ ni-a luat apărarea, arătând că la fel au fost expropriați și moșierii români Vaida și Șt. C. Pop. Decât, acest lucru nu ne este de loc pe plac, citit în „Patria de Marți seara. Ce

Alianța avocaților români

În 7 crt., după cum am anunțat, s'au întrunit la Contenciosul Statului din Cluj avocații români din Cluj și din provincie, pentru a hotărâ înființarea unei alianțe a avocaților români în scopul de a apăra dreptul public românesc în barourile primejdite. S'a hotărât, ca alianța să fie a tuturor avocaților români din țară și în acest scop s'a notificat hotărârea tuturor barourilor din vechiul regat și din nouile provincii. Scopul alianței este de-o parte unificarea legislativă, iar de alta, cum am arătat, apărarea dreptului public românesc. În această din urmă chestiune, obiectivul este limitat la Ardeal.

este bun ca document la Geneva, din partea guvernului român care a făcut exproprierea, nu este tot așa de potrivit la Cluj, unde se știe că marcanții conducători ai partidului național au căutat la fel cu ungurii zădărnirea reformei agrare în ce privește moșiile lor. Cazul dela Lipova ni-se pare că s'a întâmplat odată cu cel dela Geneva.

— **Fascismul românesc** nu este deloc pe placul nici al băncii Blank nici al fabricii Renner. Dovadă că „Patria“ îl distruge în săptămâna aceasta, arătând că nu are nici o justificare în România, pentru că aici, contrar stărilor cari l-au adus în Italia, nu avem o atotputernicie a muncitorilor. Ce are a face, că în schimb avem una a autocratiei evreești? Pentru partidele noastre politice a fost mai mare primejdia din Italia, unde muncitorii tot italieni erau la urma urmelor, decât la noi, unde — de pildă — naționalismul ziarului naționalist nu mai poate scoate o vorbă de frica ghișeurilor evreești.

De altfel este laudabilă logica cu care acest partid ține totuș să monopolizeze fascismul român. În acelaș articol de fond al „Patriei“ se protestează, că în unele localități s'a încuviințat funcționarea Fasciei. Dovadă — zice — că fascismul se scaldă în ape liberale. Implicite, articolul naționalist conchide că ne trebuie un fascism contra celor dela cârmă. Și face apel la înscrierea Fasciei în partidul național.

Căutați logica? Este, este destulă.

— **Fascistul Clujului**. Numărul din săptămâna aceasta al „Fascismului“ ni-a adus știrea, că d. Știopu, un oarecare domn Știopu, despre care mai târziu am aflat că are 23 sau 24 de ani, este viitor semianonim într'o viitoare drogherie, în schimb posesorul nu știu câtor cunoștințe semi-secundare, a fost dat afară din Fascia Națională Română secția Cluj. De ce, nu știm, nici nu ne-ar prea interesa. Am aflat însă, că acest anonim a fost conducătorul, organizatorul, cu plenipotență, al secției fasciste clujene.

Știrea confratelui a adus în sfârșit o lămurire de mult așteptată, a cauzei pentru care copia de pe fascismul italian nu vrea nici decum să prindă rădăcini în România. Dar se poate? Când cu asemenea inexistențe se pun temeliile principalei secții ardelene a Fasciei Naționale Române? Mie unuia după acest caz, îmi vine serios să cred, că fascismul românesc ar fi pus la cale de evrei pentru compromiterea cauzei. Și ca dovadă, acelaș organizator al fascismului clujan ar fi declarat după cetera știrii, că va publica o fulgerătoare scrisoare explicativă, anti fascistă, în „Adevărul“. Bietul Muciolini al Clujului!

Informațiuni

Congresul studențimii române

— Școlile maghiare ale evreilor. Guvernul, după cum am mai arătat, a pus în vedere celor patru licee evrești din Ardeal, că cu începere din noul an școlar va trebui să introducă limba de predare română în locul celei ungurești. Totodată li-a retras dreptul de publicitate, elevii trebuind să dea de aci înainte examen la un liceu de stat.

Cu toate că dispozițiunea cea mai severă a fost aceasta din urmă, toate glasurile evrești ce s'au ridicat contra cărmuirii române au fulgerat contra introducerii limbii române. S'a dovedit astfel, că mai mult decât la dreptul de publicitate, țin la limba ungurească, ceea ce este o neobrăzare. Vom aminti, că cele patru licee evrești s'au înființat prin bunăvoința stăpânirii române; Ungaria n'a socotit că trebuie să dea evreimii o școală secundară. Aceasta a fost recunoștința? Și pe deasupra, s'a mai dovedit, că în aceste școli cu limba de predare maghiară, se făcea propagandă Ungariei. S'a dovedit, că nu întrebunțază decât manuale budapestane, tipărite după 1920, întocmite după cele mai noi norme ale pedagogiei politice revanșarde. Tot o recunoștință a fost și aceasta, firește. Și cea mai nouă recunoștință: că se amenință cu proteste la străinătate, când în școlile înființate din bunăvoința noastră nu înțelegem să se facă propagandă budapestană.

E util de notat aci, că evreii din Ungaria aveau numai școli primare, firește, câteva numai. În nici una din ele însă nu se făcea decât proselitism maghiar. Noi nu le cerem acelaș lucru. Iar dacă le cerem, ca măcar să nu continue a face acelaș proselitism pentru Ungaria care i-a gonit în toate cele patru vânturi, o neobrăzare nu le putem ierta. Aceasta în atenția congresului de Miercuri dela Reduță.

— **Adunarea societății „Emke.”** Măine, Duminecă, la orele 11, se va ține la seminarul reformat adunarea extraordinară a vestitei societăți anti-românești „Emke”, înființată după cum e știut în deobște, pentru maghiarizarea românilor din săcuime și din centrul Ardealului. Adunarea a fost convocată în urma adresei prin care ministerul finanțelor i-a cerut o statistică a bunurilor ce le are. De altă parte va proceda la modificarea statutelor, cari și până astăzi sunt tot cele vechi, elaborate în scopul arătat, al maghiarizării noastre.

— **Centralizarea bunurilor societăților culturale.** S'a zvonit în cursul acestei săptămâni, că guvernul intenționează mutarea la București a averilor tuturor societăților culturale provinciale. Nu știm nimic în privința intenției relative la administrarea în acest caz a bunurilor în chestiune. Știrea însă pare sigură, de vreme-ce societatea maghiară „Emke”, vestită pentru panmaghiarismul urmărit de ea tot timpul, a fost invitată de ministerul finanțelor să înainteze o statistică a averilor ce posedă.

Evident, aceasta nu prea este pe placul minorităților, cari au și început să se agite.

— **Uniforma în școlile ungurești.** Un ordin al ministerului instrucțiunii publice a înștiințat Joi autoritățile școlare ale tuturor confesiunilor, că cu începere dela toamnă se introduce obligator uniforma și numărul în toate școlile ardelen. Ordinul privește școlile ungurești, cari n'au respectat ordinul similar dat astă iarnă.

Sedința din 10 și 11 Iulie, dela Cluj, a delegaților studențimii din întreaga țară, a hotărât convocarea definitivă a congresului general pentru 20 August, la Cluj. S'a hotărât tot odată ceea ce am anunțat încă acum o lună, ca să se invite la congres toți aderenții din public ai mișcării naționaliste a studenților: profesori, publiciști, oameni politici și toți câți într'un fel sau altul au sprijinit mișcarea. Congresul se va întruni în 20 August la orele 10, probabil în sala Teatrului Național, și va ține atâtea zile câte vor fi necesare discutării tuturor chestiunilor. După congres studențimea va pleca în excursie. Localitățile ce se vor vizita nu s'au stabilit deocamdată, dar se discută cu preferință vizitarea Maramureșului, Bucovinei și a unei părți a Moldovei, încăpute literal pe mâna evreilor.

— **Opera culturală a studenților crișeni din Cluj.** Societatea studențească „Crișana” din Cluj, prezidată de d. N. Gherman, va inaugura și'n vara aceasta o serie de biblioteci populare în ținuturile crișene și va da două concerte, unul la Chișineu și altul la Orade. După cum ne-a informat, va înființa 13 biblioteci de acestea, în Sânt-Lazar, Tria, Drăgești, Lunca, Topa de Criș, Petrileni, Beznea, Berechie, Cheri, Voivodeni, Bârzava, Bozești și Vaca, comune din Bihor, Arad și Hunedoara. Inaugurarea lor se va face în cadrele unor adunări populare, la care se vor spune conferințe populare. Fiecare bibliotecă va conține între 500—600 volume.

Societatea a primit din partea dlui Banu, ministrul cultelor și artelor, o ordonanță despre un ajutor de 10.000 lei, în acest scop frumos al luminării satelor noastre dela graniță.

După acest gest al dlui ministru Banu, ne-am aștepta acum, ca autoritățile administrative locale să arate față de această societate mai multă sollicitudine decât în primăvara aceasta.

— **Marmorosch-Blank și studenții.** Acum trei ani, în preziua congresului studențesc, cunoscutul filantrop român A. Blank a dăruit conducătorilor studențimii române, pentru organizarea congresului, 100.000 de lei — cu condiția primirii studenților evrei în organizațiile studenților români.

Amintim acest caz, pentru că în vederea congresului care se va ține în 20 August a. c., studențimea va face apel la băncile românești. Credem, că imperecherea acestor două fapte nu este tocmai fără sens.

— **Meetingul părinților unguri.** Cum arătam mai sus, pentru azi s'a convocat un meeting al părinților elevilor școlii medii evanghelice din Cluj, închisă de guvern întrucât nu întrunește condițiile legale. Lesne de prevăzut: se va protesta, se vor redacta memorii șcl.

Până aci totul neimpresionant. În vederea acestei adunări însă s'a ținut Dumineca trecută o adunare, care a fost prezidată de un

O comisie a fost însărcinată cu preperativele congresului și aceasta, conform hotărârii ce s'a luat, va adresa un apel tuturor băncilor românești pentru a contribui la organizarea congresului, deasemenea publicului român, pentru găzduirea studenților cari vor veni în număr de 4—5 mii. Comisia se va adresa în special internatelor și probabil și celor ungurești.

Congresul a fost încuviințat de minister încă în Mai, iar autoritățile universitare au arătat aceeași sollicitudine. Și datorită acestui fapt, dar mai cu seamă participării fruntașilor din public ai mișcării românești și unității de vederi a studenților, care începe să fie tot mai accentuată, congresul va fi o manifestație românească exemplară. De altfel delegații vor face până atunci totul, pentru ca congresul să decurgă după un program unitar.

profesor român. Se spune, că acesta a fost rugat, poate chiar stăruitor. Nu știu, nu ne interesează. Ceea ce însă trebuie să'i spunem, este că nu'i era locul acolo. Mai cu seamă că îl știam un român demn de acest nume.

— **Frățietatea evreo-maghiară.** Ministerul instrucțiunii publice a închis la sfârșitul acestui an școlar școala medie evanghelică ungurească, pentru că nu avea nici jumătatea contingentului de școlari necesari. Dispoziția aceasta s'a agitat câtva timp în presa ungurească și rezultatul a fost, că părinții elevilor s'au întrunit Duminecă, — în ce număr, nu ne interesează — și au hotărât să înainteze guvernului un memoriu, iar pentru mâine să convoace un nou meeting.

Miercuri apoi, s'a ținut, tot în vederea meetingului de mâine, o întrunire mai restrânsă, la care au luat parte și părinții elevilor evrei dela liceele evrești în cari s'a introdus limba română în locul celei maghiare.

Poate nu vi-se pare ciudată această frățietate. În aceeași zi însă, dela Budapesta, unde evreii sunt aruncați zilnic în Dunăre, a venit știrea reprodușă de noi în acest număr, despre numerus clausus. Vi-se va părea deci ciudat; gândiți-vă însă, că la Universitatea din Seghedin, numerus clausus n'a fost introdus, pentru că să poată fi primiți acolo evreii din Ardeal, cari întorși la noi, să fie pionii culturii maghiare aici și tot atunci ai iredentistiului.

— **În atențiunea funcționarilor nedomiciliați.** Uniunea chiriașilor atrage atenția tuturor funcționarilor cari nu au domiciliu, să'i anunțe aceasta, în interesul lor, la biroul din Str. Universității No. 3.

— **Noul Mesia, la Cluj.** De câteva zile se află în localitate cunoscutul campion al democrației, francmasoneriei, drepturilor omului și drepturilor evrești și ale partidului maghiar, d. G. Costa-Foru, venit să ia apărarea Asociației teatrelor maghiare din Ardeal, pe care guvernul — dovedindu-se că este dăunătoare intereselor românești — a hotărât să o dizolve. Marele democrat, președinte totatunci al lojii francmasonice cu sediul la partidul maghiar al magnaților, a venit special pentru a lua parte la consfătuirea convocată de d. Șoimescu, secretar general la culte și arte, în chestiunea ace-

stei Asociații. Dela Cluj, dsa va pleca la Orade, unde va face propagandă pentru Liga drepturilor omului. Firește, va găsi și acolo ceva drepturi ome-nești de apărare. — Să'i fim recunoscători, că în sfârșit ne-a făcut să înțelegem, că față de elementele distructive, botezate oameni, noi nu suntem decât români. Ungaria îl va eterniza în spirt pentru această distincție. O merită.

— **S'a scumpit berea...** În berăriile obișnuite, dela 4'50, la 5 lei țăpul, iar în cele de lux dela 5 la 6 lei. Nimeni n'a crezut, că marele public trebuie înștiințat mai dinainte, așa că Miercuri ne-am trezit pe cap cu această nouă scumpire, fără ca măcar autoritățile să ni-o motiveze într'un fel sau altul. De-aceea ne-am luat noi osteneala ca să le arătăm ceea ce ele — autoritățile — și ei — speculanții — erau datori să lămurească cetățenilor. Fabrica de bere a scumpit hectolitru de bere albă dela 828'20 lei, la 929'20 lei. Sub ce titlu, nu ni-a spus nimeni, probabil însă pentru că s'a început noua recoltă. Socotind deci, că într'un Hl sunt 340 de țăpi de bere și că se vinde în unele restaurante cu 6 lei țăpul, Hectolitru luat dela fabrică cu 929'20 lei, este vândut cu 2040 lei, un câștig net adică, de 1110'20 lei, la care mai adăugându-se spuma (între 20—25%), câștigul restauratorului este de 1500 la 929'20. Deci mai bine de 150 la sută câștig, în timp ce legea prevede numai 30 la sută.

Ați zice, că este peste puțină una ca asta. Vă rog, luați-vă osteneala și controlați: specula aceasta, de 150 la sută, este exactă.

Așteptăm, ca autoritățile noastre cele cu atâta tragere de inimă pentru bieții speculanți, să nu ia nici o măsură. Să mă credeți, nu vor lua nici una.

— Am fost informați, că ancheta direcțiunii regionale CFR, din localitate a găsit neadevărată știrea după care șeful personalului din acel serviciu, și-ar fi zugrăvit biroul în culorile statului maghiar.

— **Dela barou.** Primum la redacție procesul verbal, tipărit, al adunării dela 24 Iunie a. c. a avocaților din Cluj, în care s'a hotărât anularea alegerii care a adus în fruntea baroului elementele străine sau aservite străinilor. Noul barou, publicând darea de seamă a acelei ședințe, a arătat că s'a lucrat deschis, fără nici o preocupare neonestă. Ceea ce s'a făcut, validitatea dreptului românesc în țara românească, nu necesită nici o operă cu dedesupturi, nici lașitatea tăcerii. De aceea ne place cu atât mai mult că s'a multiplicat procesul verbal în chestiune, cu cât, putând fi astfel răspândit și în celelalte orașe, va indica avocaților români de acolo calea românească pe care trebuie să apuce și ei.

— **Lefurile profesorilor unguri confesionali.** Atât statul romano-catolic, cât și comitetul bisericii unitare din Cluj, s'au întrunit alaltăeri și printre altele au hotărât sporirea lefurilor corpului didactic dela școlile acestor două confesiuni ungurești. Știrea n'ar fi deloc interesantă, dacă ziarele maghiare nu ne-ar asigura, că reforma agrară a adus confesiunile maghiare la sapă de lemn și dacă tot atunci n'am ști, că confesiunea română unită, care și ea a avut moșii latifundiare și i-s'au expropriat, nu și poate plăti profesorii cu jumătățile de an.

— **Licențele pentru vânat.** În urma unui ordin ministerial, autoritățile înștiințază, că pe ziua de mâine, 15 Iulie, se eliberează noi licențe de vânătoare.

Fabrica română ardeleană de clopote patentate

și Ornate Bisericești

Alexandru Anca, Cluj

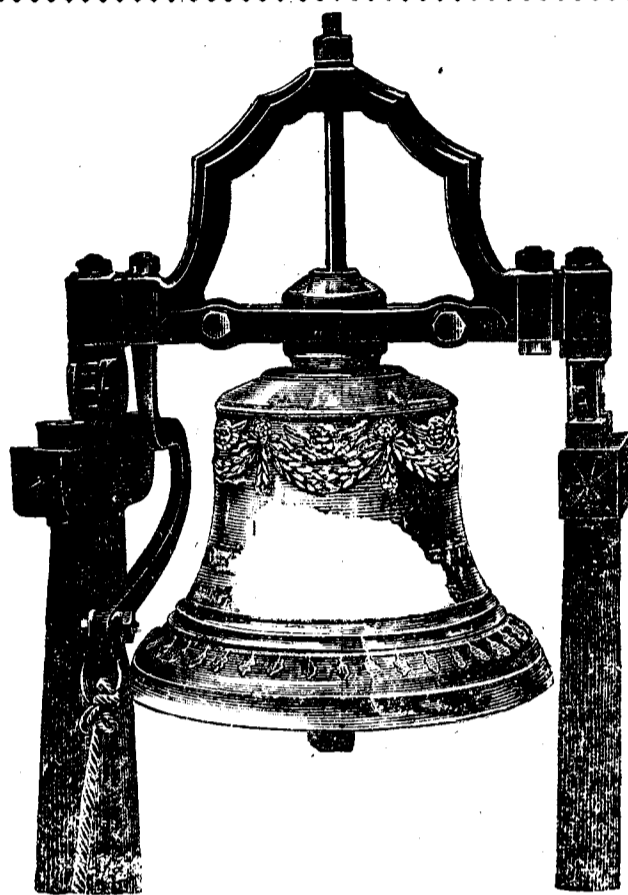
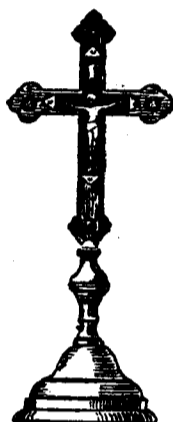
Înainte succesorii lui Efraim Andrásófszky

Birourile: CLUJ, Piața Unirii 32 și Reg. Maria 14. Fabrica C. Victoriei 36.

1870

Distins cu medaile de argint și mai multe diplome

Unica fabrică în țară, care pregătește clopote patentate de prima calitate după vechiul recept Andrásófszky, care a fost premiat cu medale de argint și mai multe diplome la diferite expoziții. Durabilitatea tonului armonia și exactitatea pregătirii să garantează pe mai mulți ani. — Înainte de a face comanda ori unde, cereți informațiuni și oferte de prețuri dela fabrica noastră. Veniți, Vedeți și vă convingeți.

Az ország egyetlen gyára, amely szabadalmazott harangot készít kitűnő minőségben az Andrásófszky receptje szerint, mely több kiállításon volt arany éremmel kitüntetve. Tartósságáról több évi felelősséget vállalunk. Mielőtt bárhol rendelést tenne, kérjen felvilágosítást és ajánlatot gyárunktól. Jöjjenek nézék és győződjenek meg.

CASSA DE PĂSTRARE ȘI BANCĂ DE CREDIT SOCIETATE PE ACȚII

(12) 3-10 CLUJ PIAȚA UNIRII 7.
Fond de rezervă eca 15,000,000 Lei. Filiale: Dej, D.-Sânmărtin, Alba-Iulia, Târgul-Murăș.
Capital Social 16,000,000 Lei.
Devize primim sub condițiuni favorabile.
Depozitul pulpitelor „SAFE” stau la dispoziția clientelei cu prețurile cele mai avantajoase.

B. MENT, DEJ HOTEL „ROMANIA”

Restaurant, cafenea și cofetărie.
Incălzire Centrală.

(27) 9-10

Banca Ardeleană și Casa de Economie S. A.

Cluj, Piața Unirii Nr. 32. (2) 3-10
Capital social: Lei 40,000,000.
SUCURSALE: Tg.-Mureș, Uioara, Reghinul-Săsesc, Turda.
Depozitul pulpitelor „SAFE” stau la dispoziția clientelei cu prețurile cele mai avantajoase.

Aurel Decei Restauratorul gărei al C. F. R. Cluj.

Cea mai bună, mai solidă și gustoasă cină. Vinuri escelente garantat naturale și soluri cu prețuri civile.
Superioară a tuturor Restaurantelor din țară. (33) 3-10 Cerați și Vă veți convinge!

Domni Advocați și Judecători!

Comandați urgent dela **Librăria Anca, Cluj**
„**Legea de execuție**”
cu prefață de Dr. Stefan Laday. Prețul Lei 55.—
„**Vademecum**” **juridic**
român-maghiar de Alex. Balázs. Prețul 60 Lei.

Sticle și oglinzi pentru mobilă, șlefuite în stil baroc, în formă de stea și flori, precum și după deseneuri, se pregătesc artistic la Fabrica și șlefuitoria de sticle și oglinzi

HUNWALD,
Cluj, Str. Vlăhuță 3. Telefon 1-47. (32) 3-10
Resmăluim oglinzi stricate.

Dumitru Vonica

Piața Mihai Viteazul 5.

Magazin de specialități în brânzeturi, cașcaval, slănină, salam, unsoare. Vin, spirt și licheruri.
(31) 3-10 Engros și Endetail.

Tot felul de cărți și tipărituri se pregătesc prompt și solid la **Instit. Grafic Alex. Anca Cluj**

Marele Restaurant

„Pavilionul Hornarul”

Regele Ferdinand 63.

Bucătărie aleasă, mâncări calde și reci permanent, beuturi escelente. Zilnic concert dela ora 8 dim. până la 2 noaptea.
(30) 3-10

In atenția femeilor!

A APĂRUT

în editura **Librăriei Anca Cluj**, îndrumarul doctorului gynecolog Grigoriu intitulat **„Cartea Moașelor”** Fiecare femeie trebuie să-l consulte zilnic, căci cuprinde sfaturi pentru îngrijirea femeii și a copilului înainte și după naștere, noțiuni generale asupra sănătății familiei tuturor îngrijirea boalelor femeiești cu 130 fotografii femeiești explicative.

Preț! 120 lei, plus 5 lei porto, care sumă se trimite înainte.

Prețime!

Nou Apărut!

Predicii la morți

de I. Marga

1 expl. 35 lei. Se află la **Librăria Anca Cluj.**